

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ ТА НАУКИ УКРАЇНИ
ПВНЗ «МЕДИКО – ПРИРОДНИЧИЙ УНІВЕРСИТЕТ»**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
ректор ПВНЗ
«Медико-Природничий Університет»
Волков М.А.

**ПОЛОЖЕННЯ
З НАПИСАННЯ КУРСОВИХ РОБІТ**

для підготовки бакалаврів

спеціальності:

053 «Психологія»

денної (заочної) форми навчання

«СХВАЛЕНО»

Рішенням Вченої ради
університету
протокол №3
від «23» жовтня 2018 р.

Миколаїв – 2018 р.

Положення з написання курсових робіт розроблено відповідно до чинного законодавства у сфері освіти України, наказів Міністерства освіти і науки України, нормативних документів ПВНЗ «МПУ» та навчальних планів з підготовки спеціальності 053 «Психологія».

Автори:

- Фалько Людмила Іванівна – доктор педагогічних наук, професор, проректор з навчально-методичної роботи;
- Базика Євгенія Леонідівна – кандидат психологічних наук, доцент, завідувачка кафедрою психології.

ЗМІСТ

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ.....	4
1. ВИМОГИ ДО КУРСОВОЇ РОБОТИ.....	5
1.1. ЦІЛІ КУРСОВОЇ РОБОТИ.....	5
1.2. ПРОГРАМА ДОСЛІДЖЕННЯ.....	5
1.3. СТРУКТУРА, ОБСЯГ І ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ.....	6
1.4. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ.....	7
2. ЕТАПИ ВИКОНАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ.....	7
2.1. ВИБІР ТЕМИ.....	7
2.2. СКЛАДАННЯ ОРІЄНТОВНОЇ ПРОГРАМИ ДОСЛІДЖЕННЯ.....	7
2.3. ДОБІР ЛІТЕРАТУРИ.....	8
2.4. СКЛАДАННЯ БІБЛІОГРАФІЇ ЗА ТЕМОЮ ДОСЛІДЖЕННЯ	8
2.5. НАПИСАННЯ ОСНОВНОЇ ЧАСТИНИ РОБОТИ.....	8
- Підготовка чорнового рукопису.....	9
- Редагування тексту.....	9
- Робота над стилем.....	9
- Редагування рукопису.....	10
- Редагування окремих елементів курсової роботи.....	10
- Редагування заголовків.....	10
- Цитування й переказ.....	11
- Бібліографічні посилання.....	11
- Таблиці.....	12
- Ілюстрації.....	12
- Елементи переліку.....	12
- Формули.....	12
- Скорочення.....	13
- Оформлення списку використаних джерел та додатків.....	13
- Технічне оформлення курсової роботи.....	13
ДОДАТКИ	15

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Курсові роботи є початковим етапом у процесі професійної підготовки бакалаврів та/або магістрів. Курсова робота виконується відповідно до напрямів наукових і прикладних досліджень кафедри або лабораторії науково-дослідної установи за місцем виконання роботи та має засвідчити: рівень професійної підготовки студента; вміння застосовувати здобуті знання для розв'язання складних науково-практичних завдань; свідоме засвоєння знань та їхню систематизацію; наявність у студента навичок наукової роботи; здатність критично та креативно мислити, вміння аргументувати власну точку зору.

Курсові роботи виконуються на основі поглибленого вивчення спеціальної фахової вітчизняної та зарубіжної літератури, передового досвіду з обраної проблеми, повинні містити результати власних теоретичних і прикладних досліджень, мають бути написані науковим стилем, логічно та аргументовано й давати чітке уявлення, наскільки якісно студент оволодів методикою й технікою експерименту, здатний самостійно проводити наукові дослідження та аналізувати результати, проводити обговорення отриманих власних даних, порівнюючи їх з даними інших дослідників, робити власні висновки, працювати з науковою літературою.

Керівником курсової призначається за рішенням кафедри викладач, який має науковий ступінь доктора або кандидата наук. Асистенти кафедр, що не мають наукового ступеню кандидата наук, можуть керувати курсовими, проте не випускними кваліфікаційними роботами. З керівником роботи узгоджується (після закріплення теми курсової) завдання для курсової роботи та графік виконання (див. Додаток Д1).

Теми робіт визначаються і затверджуються кафедрами. Студентам надається право вибору теми роботи. Студент може запропонувати для роботи свою тему з обов'язковим обґрунтуванням доцільності її розробки. Тематика робіт повинна відповідати науковому напрямку, за яким здійснюється підготовка фахівця на даній кафедрі, реальним завданням науки та суспільства. Вона розробляється на основі виконання кафедрою (та/або лабораторією науково дослідної установи за місцем виконання роботи) держбюджетних і пошукових науково-дослідних робіт.

Закріплення за студентом конкретної теми роботи та призначення наукового керівника здійснюється на засіданні кафедри (не пізніше 15 жовтня поточного навчального року). Назва роботи має бути чіткою, лаконічною та містити однозначне тлумачення. Курсові оформлені у відповідності до даних вимог, перевірені науковими керівниками, зі всіма необхідними супровідними документами (виконаним завданням, внутрішньою рецензією) мають бути подані фахівцям кафедри не пізніше як за **два тижня** до встановленої дати офіційного захисту.

Відповідно до навчальних планів студентами ПВНЗ «МПУ» виконуються та захищаються курсові роботи:

Денна форма навчання:

II курс – курсова робота (може бути оглядовою);

III курс – курсова робота (експериментальна)*;

Заочна форма навчання:

II курс - курсова робота (може бути оглядовою);

III курс - курсова робота (експериментальна)*;

**ДО РОБОТИ НЕОБХІДНО ДОДАТИ ВІДГУК НАУКОВОГО КЕРІВНИКА З ВИКОНАНИМ ЗАВДАННЯМ ДО КУРСОВОЇ РОБОТИ, КАЛЕНДАРНИМ ПЛАНОМ ВИКОНАННЯ ТА ВНУТРІШНЬОЮ РЕЦЕНЗІЄЮ.*

1. ВИМОГИ ДО КУРСОВОЇ РОБОТИ

1.1 ЦІЛІ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Курсова робота - це одна з форм самостійної навчально-дослідної роботи студента. В процесі її виконання студенти розширюють свій загальний кругозір і поглиблено вивчають одну з тем відповідного курсу. Водночас вони набувають навичок і вмінь, необхідних для проведення самостійних наукових досліджень: вчать аналізувати наукову проблему, добирати й критично вивчати літературу з теми дослідження, робити теоретичні висновки й узагальнення, розробляти програму й використовувати різні методи дослідження, аналізувати одержані результати, обґрунтовувати рекомендації з означеної проблематики. Працюючи над текстом роботи, студенти набувають умінь наукового писемного мовлення, а готуючись до захисту - робити усне наукове повідомлення, аргументовано обстоювати свою думку. Нарешті, самостійні наукові пошуки сприяють розвиткові мислення студентів: умінням аналізувати, зіставляти, узагальнювати, конкретизувати, робити висновки.

Курсова робота має переважно реферативний характер, що передбачає ґрунтовне вивчення конкретної наукової проблеми. Її основна частина - критичний огляд наукових праць з певної теми.

1.2. ПРОГРАМА ДОСЛІДЖЕННЯ

Запорукою успішного виконання курсової роботи є добре продумана програма дослідження. Вона складається з двох частин - *методологічної й методичної*.

Методологічна частина містить докладне, чітке й завершене визначення об'єкта, предмета й проблеми дослідження, формулювання його мети, гіпотез і конкретних завдань, *методична частина* - характеристику методів збирання фактичного матеріалу і способів його обробки та аналізу, опис експериментальної бази дослідження.

Об'єктом дослідження є частина об'єктивної реальності або знань про неї, що створює проблемну ситуацію, на яку спрямовано увагу дослідника (як правило, об'єкт дослідження визначають як коло суспільних відносин).

Предмет дослідження - це певна частина, окремі сторони, властивості або відношення об'єкта. Об'єкт та предмет співвідносяться як загальне і часткове. Предмет перебуває в межах об'єкта дослідження (як правило, предметом дослідження у межах юридичних наук є: положення норм права вітчизняного, зарубіжного законодавства, практика їх застосування тощо).

Проблема курсового дослідження характеризує суперечності між типовим станом предмета дослідження в реальному житті й вимогами до нього. Вона пов'язана з удосконаленням предмета дослідження.

Розв'язання проблеми є метою курсової роботи. Отже, мета дає уявлення про орієнтовні результати, які мають бути викладені й обґрунтовані в роботі. Мета роботи конкретизується в її основних завданнях. Як правило, в курсовій роботі формулюють **три-чотири таких завдання**. Вони можуть поділятися на підзавдання. Зміст і характер завдань залежать від специфіки роботи, але здебільшого одне із завдань передбачає вивчення природи, структури, законів функціонування або розвитку об'єкта, інше - розкриття способів його вдосконалення, а ще - розробку практичних рекомендацій.

Одним з елементів методологічної частини програми є *гіпотеза*, тобто обґрунтоване припущення, що висувається для пояснення певних фактів, явищ, процесів, потребує підтвердження або спростування.

Методична частина програми спрямована на уточнення й перевірку гіпотези. В ній описується й обґрунтовується методика дослідження, тобто сукупність та послідовність методів і прийомів, яка забезпечує повне й достовірне розв'язання поставлених дослідником завдань. Обґрунтування методики полягає в доведенні її адекватності предмету й завданням дослідження, достатності й раціональності. Зазначена частина програми містить також кількісну та якісну характеристики експериментальної бази дослідження, умов, у яких воно проводилося.

1.3. СТРУКТУРА, ОБСЯГ І ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Курсова робота складається з *титульного аркуша, змісту, вступу, основної частини (двох розділів), висновків і списку джерел, додатків.*

На *титульному аркуші* мають бути зазначені: назва міністерства, якому підпорядковано вищий навчальний заклад, повна назва університету, назва кафедри(кафедри), на якій виконано роботу, тема роботи, прізвище, ім'я й по-батькові виконавця, прізвище, ініціали, науковий ступінь і посада наукового керівника, а також назва міста й рік виконання роботи (Додаток А).

У *змісті*, який є остаточно відкоригованим планом курсової роботи, перелічують заголовки всіх її структурних частин у тій послідовності, в якій вони подаються в тексті, і вказуються сторінки, на яких вони починаються (Додаток Б).

Вступ обов'язково повинен містити такі структурні елементи:

1. Стило описується актуальність теми, її значення.
2. Висвітлюють сучасний стан дослідження наукової проблеми, якій присвячено роботу (зазначають науковців, що досліджували такі питання, які аспекти проблем потребують доопрацювання).
3. Стило викладають мету і завдання дослідження
4. Вказують об'єкт дослідження (див. поняття у розділі 1.2.).
5. Вказують предмет дослідження (див. поняття у розділі 1.2.).
6. Теоретико-методологічна основа дослідження
7. Методична частина: експериментальна вибірка та база дослідження. Методи та методики дослідження.
8. Зазначають структуру роботи. (Додаток В)

В *основній частині (два розділи)* дається критичний аналіз опрацьованої автором наукової літератури та виділяються теоретичні положення, які були вихідними при виконанні практичної частини. У цій частині також обґрунтовується необхідність здійснення певних наукових досліджень. Як правило перший розділ це огляд літератури, а другий – практична частина з наданням рекомендацій.

У *висновках* стисло, переважно у формі тез або нерозгорнутих, лаконічно сформульованих тверджень, має бути зазначено, що зроблено, яких висновків дійшов автор, подано практичні рекомендації щодо вдосконалення чинного законодавства, певного аспекту практичної діяльності в досліджуваній сфері.

Список використаних джерел містить опрацьовані виконавцем вітчизняні та зарубіжні праці з основної дисципліни та суміжних з нею наук, на які він посилається у своїй роботі. Правила оформлення посилань, що зазначені нижче, обов'язково мають бути дотримані.

Курсова робота має містити *додатки*: допоміжний матеріал у вигляді порівняльних таблиць, схем, графіків, діаграм, аналізу статистичних даних, прикладів з практики, зразків документів, тощо.

Обсяг курсової роботи становить приблизно 23-27 сторінок машинописного тексту для природничих наук та 30-35 сторінок для соціально-поведінкових: шрифт - Times New Roman, інтервал – 1,5, кегль – 14, абзацний відступ 1,25 см, поля: верхнє, нижнє, ліве – 2 см; праве 1,5 см; або 35-40 та 45 – 50 рукописних сторінок, відповідно. На виклад основної частини роботи відводиться, як правило, 20-25 сторінок, на вступ і висновки - по 2-3 сторінки. Список використаних джерел і додатки до обсягу курсової роботи не зараховуються, хоча вони й мають спільну нумерацію з рештою роботи. При написанні роботи мають бути використані сучасні наукові джерела – переважати (становити не менше половини) повинні джерела з даної проблематики **за останні 5-10 років**. Дані про джерело в списку не перекладаються українською мовою, а вказуються мовою оригіналу (англійською, російською тощо).

Курсова робота повинна бути грамотно написана й охайно оформлена.

Готову курсову роботу реєструють на кафедрі, надають додатково бланк відгуку, в результаті чого вона надходить науковому керівникові не пізніше ніж за два тижні до захисту.

1.4. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Оцінювання курсової роботи здійснюється в два етапи. Спочатку з текстом роботи ознайомлюється науковий керівник. Він дає їй попередню оцінку, яка виставляється за чотирибальною системою за такими критеріями:

1. Відповідність змісту обраній темі.
2. Наявність глибоко продуманої в усіх її складових частинах програми дослідження.
3. Ґрунтовність, повнота і критичність аналізу літератури з проблеми дослідження.
4. Успішність виконання дослідного завдання, глибина аналізу зібраного фактичного матеріалу.
5. Літературне, технічне й естетичне оформлення роботи
6. Відсутність плагіату (перевірка на плагіат).
7. Вчасність подання роботи на рецензування.

2. ЕТАПИ ВИКОНАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Процес виконання курсової роботи складається з кількох організаційно автономних, але взаємопов'язаних за змістом етапів, кожен з яких буде розглянуто у цьому розділі окремо. Усвідомлення завдань, які мають бути вирішені на різних етапах, дасть уявлення про загальну логіку виконання роботи, дасть змогу скласти добре продуманий план дослідження, налагодити самоконтроль. Проте слід підкреслити: незважаючи на те, що виконання будь-якої курсової роботи охоплює згадані етапи, єдиної, уніфікованої схеми цього процесу не існує. Послідовність дослідницьких кроків зумовлена ступенем складності проблеми, що вивчається, специфікою поставленої мети, характером зібраного фактичного матеріалу тощо. Наприклад, в результаті накопичення фактів може виникнути потреба повернутися до вже опрацьованих літературних джерел, поглянути на них під новим кутом зору або знайти й проаналізувати додаткову літературу. Ознайомлення із загальною логікою виконання роботи істотно полегшить поставлене дослідницьке завдання.

2.1. ВИБІР ТЕМИ

Вибір теми є першим і дуже відповідальним етапом виконання курсової роботи, від якого великою мірою залежить її успіх. Тематику курсових робіт розробляє й пропонує студентам кафедра. Вона також призначає наукового керівника, який надає студентові наукові й методичні консультації, контролює виконання роботи й готує висновок про її готовність до захисту.

Вибираючи тему, слід, насамперед, орієнтуватися на власну зацікавленість тією чи іншою науковою проблемою. Якщо робота над темою є необхідною ланкою професійної підготовки, то в процесі її виконання можна значно поглибити знання з окремих аспектів відповідного курсу, з'ясувати своє ставлення до обраної проблеми, набути дослідницьких навичок і вмінь.

2.2. СКЛАДАННЯ ОРІЄНТОВНОЇ ПРОГРАМИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Вибравши тему, слід уважно перечитати літературу до неї, рекомендовану лектором або науковим керівником; щоб зрозуміти її смисл і основний результат, а також чітко визначити межі дослідження. Для цього потрібно відповісти на два запитання:

- 1) про що йтиме мова в курсовій роботі (відповідь на це питання дасть уявлення про об'єкт та предмет дослідження);
- 2) який основний результат роботи.

Наступний крок - вибір методики дослідження. Наприклад: аналіз літератури з проблеми, що вивчається; спостереження за процесом, динамікою обраного об'єкта дослідження в ході проходження практики.

Через надзвичайну важливість орієнтовної програми її слід обов'язково узгодити з

науковим керівником. Під час консультації потрібно з'ясувати, коли має відбутися захист роботи і намітити орієнтовний графік її виконання, визначивши черговість, логічну послідовність та зміст етапів роботи, а також термін їх завершення. Планувати слід таким чином, щоб робота була повністю завершена й подана науковому керівникові не пізніше ніж за два тижні до захисту.

2.3. ДОБІР ЛІТЕРАТУРИ

Після того як тема роботи вибрана й осмислена, потрібно проаналізувати стан розробки визначеної проблеми сучасною наукою та з'ясувати, які методи використовували для її вивчення інші дослідники. Для цього слід, насамперед, підібрати наукову літературу за темою дослідження та визначитися із нормативною базою дослідження.

Студент, необхідну літературу розшукує самостійно. Добираючи літературу за темою курсової роботи, слід шукати не тільки праці з теорії проблеми, а й публікації про практичний досвід вирішення поставленої проблематики. Слід також пам'ятати, що, крім інформації, яка безпосередньо стосується теми курсової роботи, слід ознайомитися з літературою зі споріднених спеціальностей, аналіз якої може бути корисним при розробці окремих питань теми та забезпечить комплексний характер дослідження.

Після складання списку літератури необхідно накреслити план вивчення літературних джерел: визначити наукові праці, які потребують ґрунтовного вивчення й критичного аналізу, і матеріал, який достатньо тільки переглянути. Водночас визначають роботи, які слід одразу вилучити зі списку. До таких можуть належати популярні статті, що не мають наукової цінності.

2.4. СКЛАДАННЯ БІБЛІОГРАФІЇ ЗА ТЕМОЮ ДОСЛІДЖЕННЯ

Вивчення літератури доцільно починати з праць загального, оглядового характеру: відповідних розділів підручників і навчальних посібників, у яких матеріал викладено в найбільш доступній формі. Такий підхід дає змогу спочатку ознайомитися з коротким та найбільш загальним викладом теми, зосередити увагу на основних питаннях. Усвідомивши логіку теми, можна переходити до спеціальних, вузких досліджень.

Вивчення літературного джерела складається з кількох послідовних кроків. Читати наукову працю слід починати із загального ознайомлення з нею, під час якого з'ясовуються її проблематика, основні питання й висновки. Слід також звертати увагу на мову, авторську манеру викладу, особливості зовнішнього оформлення, розглянути таблиці, прочитати примітки. Попередній перегляд дасть змогу отримати уявлення про коло питань, що розглядаються в науковій праці, і визначити спосіб подальшої роботи з нею, зокрема вирішити, чи потрібно читати її всю, чи достатньо ознайомитися з окремими розділами, сторінками, що читати передусім.

Якщо в тексті трапляються невідомі або не зовсім зрозумілі терміни, слід з'ясувати їх значення, звернувшись до довідників загального чи спеціального призначення.

2.5. НАПИСАННЯ ОСНОВНОЇ ЧАСТИНИ РОБОТИ

Підготовка рукопису курсової роботи - це кропіткий процес, який потребує великої зосередженості, часу й напруженої праці. Рекомендується переглянути 2-3 наукові праці (наукові статті, монографії, тощо), зосередивши увагу на структурі наукового твору, системі доказів автора, послідовності й способах викладання матеріалу, використаних мовних засобах і технічному оформленні праці. Це істотно полегшить роботу над рукописом.

Розгляньмо вимоги, яким має відповідати план. Назви розділів роботи не повинні виходити за межі теми, мають відповідати її формулюванню. Проте не можна припускати, щоб назва розділу збігалася з назвою курсової роботи. Назва кожного розділу конкретизує тему, розкриває один з її аспектів. Узяті разом, вони мають вичерпувати її. Ці вимоги також визначають назву та зміст підрозділів кожного розділу. Після того як складений план курсової роботи затвердив науковий керівник, починається робота над чорновим рукописом.

Підготовка чорнового рукопису

Роботу над чорновим рукописом починають із компоювання основної частини, потім пишуть висновки і, в останню чергу, вступ.

Писати слід розбірливим почерком на одному боці стандартних аркушів, залишаючи широкі, до 1/4 аркуша, поля та досить широку відстань між рядками, що дасть змогу робити необхідні вставки, вилучати непотрібні частини тексту або перекомпоювати матеріал, не переписуючи всієї роботи. Під час написання тексту слід одразу робити попередню нумерацію сторінок.

Кожна частина пишеться спочатку начорно відповідно до складеного плану. Найголовніше на цьому етапі - зафіксувати основні думки, систему доказів, не втрачаючи логіки викладу.

Готовий чорновий варіант відкладають на два-три дні і тільки після цього перевіряють і критично оцінюють його загальний зміст. Відкоригований чорновий рукопис з необхідними правками показують науковому керівнику. Якщо він схвалив його, можна починати детальне шліфування тексту, намагаючись з'ясувати, чи вдалось автору з достатньою повнотою, точно і доступно передати основні ідеї, методи, висновки і рекомендації.

Редагування тексту

На відміну від попереднього етапу, на якому увагу було зосереджено на загальному змісті роботи, під час редагування перевіряється і критично оцінюється її літературне оформлення. Спочатку слід скоротити другорядний матеріал, поліпшити композицію курсової роботи, перевірити, як обґрунтовано висновки, чи логічно пов'язані висловлювані ідеї, чи немає повторів, чи послідовно викладено матеріал, визначити доцільність використання й місце в рукописі таблиць і малюнків. Після цього вдосконалюється стиль, перевіряється граматики, орфографія й пунктуація, звіряються посилання. Наприкінці роботи над рукописом остаточно коригується зміст, узгоджуються заголовки в змісті й тексті, складається список використаних джерел.

Робота над стилем

Мова наукової праці свідчить про культуру писемного мовлення її автора, отже, слід подбати про те, щоб лексична складова курсової роботи повністю відповідала нормам сучасної української літературної мови і забезпечувала яскраве і водночас логічно точне вираження думок, суджень, положень, визначень і доказів автора.

Наукове писемне мовлення має свої особливості, які слід враховувати, працюючи над текстом курсової роботи. Це об'єктивність, точність, ясність, лаконічність вираження думок, логічність. Ці ознаки зумовлюють вибір мовних засобів. Об'єктивності досягають високим ступенем безособовості, відсутністю суб'єктивно-оцінних моментів у викладі, зокрема в доборі лексики, синтаксичній будові. **У науковому писемному мовленні не використовується займенник першої особи однини «я».** Виклад, як правило, ведеться **від третьої особи.** Широко представлені також безособові речення, пасивні звороти, зворотні дієслова. Допускається вживання авторського «ми», проте воно має узагальнений, а часом і умовний характер.

Наведемо кілька прикладів.

1. Було проаналізовано класифікацію ...
2. Автор умовно виділив ...
3. Зміст управління ми розглядаємо ...
4. Наш підхід до розуміння поняття управління дає змогу виокремити ...

Виразність викладу, чіткість передачі інформації забезпечуються точним добором слів, правильним використанням терміна, відсутністю суперечностей в аргументації, документацією тверджень, наявністю таблиць, схем тощо.

Логічний характер наукового мовлення визначає широке вживання засобів логічного членування тексту й виділення окремих слів або їх груп. Це, з одного боку, прийоми зовнішнього

оформлення тексту - поділ його на частини, розділи, параграфи, з іншого - чітко виявлені причинно-наслідкові зв'язки між повідомлюваними фактами (ці зв'язки можуть виражатися у межах як одного речення, так і всієї роботи), власне мовні засоби .

Редагування рукопису

Наукове мовлення будується на основі послідовного й доказового мислення, тому студент, який працює над курсовою роботою, має бути обізнаний з основними законами логіки: тотожності, суперечності, виключеного третього, достатньої основи. Знання цих законів значно полегшує підготовку тексту курсової роботи, а їх порушення призводить до логіко-стилістичних помилок.

Закон тотожності вимагає уникати невизначеності, не конкретності, двозначності міркувань, які можуть стати причиною такої логічної помилки, як «підміна тези». Ця помилка виникає тоді, коли аргументи доказів не відповідають тезі, бо, почавши міркувати про одне, автор непомітно для себе переходить до чогось іншого.

Суть закону суперечності полягає в тому, що не можуть бути одночасно істинними два висловлювання, одне з яких щось стверджує про предмет, а друге заперечує те саме, про той самий предмет, у той самий час.

Закон виключеного третього передбачає, що з двох суджень про предмет, які суперечать одне одному, одне обов'язково є істинним, а друге хибним, і між ними немає і не може бути нічого середнього, тобто такого третього судження, яке також могло б бути істинним у тому самому відношенні, в той самий час. Цей закон вимагає, щоб у випадках, коли є два суперечливих судження, було з'ясовано, яке з цих суджень є істинним, а яке хибним, замість того щоб шукати істину в додатковому судженні.

Закон достатньої основи формулюється таким чином: для того щоб визнати судження про предмет істинним, необхідно вказати достатню основу. Цей закон вимагає, щоб наші думки в будь-якому міркуванні були взаємопов'язані, обґрунтовували одна одну, тобто щоб наше висловлювання було послідовним і аргументованим.

Викладені вище закони зумовлюють основні вимоги до доведення як особливої форми мислення, характерної для наукових праць. Доведення (в широкому значенні слова) - це логічна дія, в процесі якої істинність нового судження обґрунтовується судженням безумовно істинним або таким, що є, безперечним. Доведення завжди складається з тези, тобто положення, яке доводиться, та аргументів, тобто суджень, які мають підтвердити тезу. Доведення має відповідати таким **важливим вимогам**:

- 1) теза й аргументи повинні бути чіткими, точно сформульованими судженнями; не припускається нечіткість викладу або двозначність;
- 2) у процесі доведення теза має залишатися незмінною, тобто має доводитись одне й те саме положення;
- 3) як аргументи слід використовувати положення, істинність яких не викликає сумнівів; неприпустимо шукати підстави для підтвердження думки в ній самій;
- 4) неприпустимо використовувати в ході доведення аргументи, що логічно не пов'язані з тезою, або такі, що є справедливими тільки за певних умов або в певний час.

Редагування окремих елементів курсової роботи.

Редагування заголовків

Важливий засіб рубрикації тексту — заголовки і підзаголовки. Слід упевнитися в тому, що назва курсової роботи, заголовки її розділів і підрозділів адекватно передають зміст відповідної частини тексту і є логічно повноцінними, тобто недвозначними, несуперечливими, а в заголовках, які підпорядковуються, не повторюється те, про що вже йшлося у підпорядковуючому заголовку.

Як правило, заголовок виражається словосполученням у функції іменника. Він має бути лаконічним і містити відповіді на два запитання: про що йдеться в тексті та що в ньому стверджується.

У кінці заголовка знаки пунктуації не ставлять.

Цитування й переказ

Цитати - дослівні уривки з використаних джерел — використовуються в курсовій роботі для обґрунтування, підтвердження або доповнення авторських аргументів, висновків або положень та для критичного аналізу літературних джерел. Для цитування, як правило, беруть уривок, який містить у собі логічно завершену думку. Рідше цитують частину фрази або окремі слова.

Текст цитати наводиться без жодних змін, зі збереженням особливостей авторського написання, зокрема орфографії, пунктуації й шрифтових виділень. Відхиленнями від цього правила можуть бути:

1) пропуски окремих слів і фраз, за умови, що думку автора не буде спотворено, а пропуск буде позначено трьома крапками (при цьому розділові знаки, що стояли перед або після випущеного тексту, не зберігаються);

2) зміна відмінку для підпорядкування його синтаксичній будові фрази, частиною якої вона є.

Не можна об'єднувати в одній цитаті кілька виписок, узятих з різних частин джерела, навіть якщо ці виписки логічно пов'язані між собою. Кожна така виписка повинна бути оформлена як окрема цитата.

Якщо цитата повністю відтворює: речення тексту, який цитується, вона починається з великої букви, якщо тільки не є частиною речення автора курсової роботи. Цитата, яка є складовою частиною авторського речення, починається з маленької букви, навіть якщо у використаному джерелі вона починається з великої. Якщо цитата відтворює тільки частину речення цитованого тексту, то перед лапками ставлять три крапки.

Цитати слід виписувати тільки з першоджерел, а не з праць інших авторів. Лише в тих випадках, коли першоджерело недоступне, можна скористатися цитатою, опублікованою в іншому виданні. В цьому разі слід випередити бібліографічне посилання на джерело словами: «Цитується за:» або «Цит. за:».

Якщо автор, наводячи цитату, виділяє в ній деякі слова для того, щоб посилити їх значення, він має зробити в дужках відповідне застереження і вказати свої ініціали, наприклад, (виділено мною. — Д. Р. (*ініціали автора*)), (курсив наш — Д. Р.), (підкреслено мною - Д. Р.). Аналогічне застереження роблять при самостійному перекладі рідною мовою іншомовної цитати: (переклад наш. - Д.Р.).

Кожна цитата має супроводжуватися посиланням на використане джерело. Студент, який нехтує цією вимогою, ризикує отримати незадовільну оцінку за виконання курсової роботи. Цитування має бути помірним. Перевантаженість тексту цитатами падає роботі компілятивного характеру і створює враження, що автор не має власної думки. Для того, щоб не перенасичувати текст цитатами, доцільно використовувати переказ чужих думок. Переказ має бути максимально точним. Не допускається викривлення чужих думок. Як і цитата, переказ має супроводжуватися посиланням на використане джерело.

Бібліографічні посилання

Як було зазначено, кожна цитата або думка, запозичена з праці іншого автора, має обов'язково супроводжуватися посиланням на використане джерело. Аналогічне посилання є обов'язковим і тоді, коли використовуються цифри, факти, схеми тощо.

Посилання, вміщене поряд із описом загального змісту праці, її провідної думки, має порядковий номер відповідного джерела в списку використаних джерел. У тексті цей номер пишуть у квадратних дужках, наприклад [1], або, якщо посилання робиться на кілька праць, [1-3]. Посилання, яке супроводжує цитату або переказ конкретної думки, аргумент, цифрові дані тощо, має складатися з номера відповідного джерела і номера сторінки, з якої взято цитату або аргумент, наприклад [1, с. 54] або [1, с. 23-26]. Якщо на одній сторінці наводиться кілька посилань на одне й те саме джерело, тоді в другому і наступних посиланнях замість номера джерела пишуть «Там само» і, якщо потрібно, номер сторінки, на яку роблять посилання, наприклад [Там само. — С. 16].

Таблиці

Таблиця суттєво полегшує сприймання тексту, насиченого однорідними відомостями, переважно цифровими показниками. В таблиці матеріал подається систематизовано, цифри висуваються на перший план, слова не повторюються, тому таблиці широко використовують у наукових текстах.

Таблиці включають такі елементи: 1) нумераційний заголовок, в якому вказується порядковий номер таблиці; 2) тематичний заголовок, в якому формулюється зміст; 3) заголовки граф таблиці (головка); 4) основну частину, яка складається з боковика (або заголовків рядків) і прографки. Вертикальні ряди в таблиці називають графами або колонками, горизонтальні - рядками. Усі графи й повинні мати заголовки. Заголовок графи стосується всіх даних цієї графи, заголовок рядка - усіх даних цього рядка.

У правому верхньому кутку над таблицею пишуть слово «Таблиця» і вказують її номер. Знак номера (№) перед порядковим номером не ставлять.

Порядкова нумерація таблиць може бути наскрізною або в межах розділу. Якщо використовується наскрізна нумерація, порядковий номер таблиці складається з однієї цифри: Таблиця 3. Якщо ж таблиці нумерують в межах розділу, номер складається з номера розділу і порядкового номера таблиці, розділених крапкою: Таблиця 2.4 (четверта таблиця другого розділу). Нижче, посередині, розміщують тематичний заголовок. Він має бути коротким і повністю передавати зміст таблиці.

Якщо в роботі одна таблиця, її не нумерують.

Заголовок таблиці й заголовки граф пишуться з великої літери. Підзаголовки, які складають одне речення з текстом заголовка, пишуть з малої літери. Підзаголовки, які мають самостійне значення, пишуть з великої літери. В кінці заголовків і підзаголовків знаки пунктуації не ставлять. Якщо таблиця містить велику кількість рядків, її можна перенести на наступний аркуш. У цьому випадку нумераційний та тематичний заголовки вказують один раз над першою частиною таблиці, а над іншими частинами пишуть слова «Продовження табл.» і номер таблиці, наприклад «Продовження табл. 1.2».

Таблицю розміщують після першої згадки про неї в тексті так, щоб її можна було читати, не перевертаючи роботу, або повернувши її за годинниковою стрілкою.

У тексті посилання на таблиці подають у скороченому вигляді: табл. 4; табл. 2.3. Винятком є роботи, в яких лише одна таблиця. В таких випадках при посиланні на таблицю в тексті слово «таблиця» подають повністю.

Ілюстрації

Основні види ілюстрацій, які можуть бути використані в курсовій роботі, це рисунок, схема, діаграма, графік, малюнок. Їх виконують чорною тушшю або пастою чорного кольору на білому непрозорому папері. Усі ілюстрації мають бути пов'язані тільки з основним змістом тексту, тому їх розміщують безпосередньо після того, де вони згадуються вперше або на наступній сторінці.

Перелік

- У наукових роботах часто використовується перелік. Якщо елементи переліку складаються з коротких речень або словосполучень, їх рекомендується відокремлювати крапкою з комою і писати кожний з нового рядка.

Формули

Автор курсової роботи може включити в текст формули. Невеликі й нескладні, як правило, вписують всередині рядків тексту. Великі й громіздкі формули, які мають у своєму складі знаки суми, добутку, диференціювання, інтегрування, розміщують на окремих рядках, залишивши вище і нижче формули по одному вільному рядку.

Формула є рівноправним членом речення, тому розділові знаки в кінці формул або перед ними ставлять відповідно до правил пунктуації.

Усі формули, на які є посилання далі по тексту курсової роботи, слід пронумерувати. Формули нумерують у межах розділу. Номер формули складається з двох цифр: номера розділу і порядкового номера формули в розділі, розділених крапкою. Номери формул пишуть біля правого поля аркуша на рівні відповідної формули в круглих дужках, наприклад (2.3)

(третя формула другого розділу). Номер формули-дробу подають на рівні основної горизонтальної риски формули. При перенесенні формули її номер вміщують на рівні останнього рядка. Якщо в роботі одна формула, її не нумерують. При посиланні на формулу її порядковий номер вказують у дужках, наприклад «... у формулі (1.2)».

Пояснення значень символів і числових коефіцієнтів подають безпосередньо під формулою в тій послідовності, в якій вони в ній з'являються. Значення кожного символу і числового коефіцієнта треба подавати з нового рядка. Пояснення починають зі слова «де» без двокрапки.

Скорочення

Слід користуватися тільки загальноприйнятими скороченнями слів і словосполучень і писати їх правильно. До скорочень, що не потребують спеціальних пояснень, належать такі:

Та ін. - та інші	див. - дивись	проф. - професор
і т. д. - і так далі	пор. - порівняй	доц. - доцент
і т. ін. - і таке інше		напр. – наприклад
акад. – академік		і под. - і подібне

Але слова «та інші», «і так далі», «і таке інше», «і подібне» всередині речення не скорочують.

Оформлення списку використаних джерел та додатків

Список використаних джерел є органічною частиною курсової роботи. Список використаних джерел укладається в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків. Бібліографічні описи праць одного автора розташовують за алфавітом заголовків праць (за наявності співавторів прізвища останніх не враховуються).

Усі літературні джерела подаються тією мовою, якою вони написані. Спочатку перераховуються праці мовами з кириличною графікою (наприклад, українською, російською, білоруською, болгарською), а потім праці, написані мовами з латинською графікою (англійською, німецькою, польською тощо). Бібліографічні описи у списку слід пронумерувати.

Оформлення списку ведеться згідно з правилами бібліографічного опису друкованих творів. Складаючи опис, слід дотримуватися **таких вимог**:

- 1) Дотримуватися єдиної форми написання елементів опису й послідовності їх розташування;
- 2) точно відтворювати відомості про використане джерело (див. Додаток Д4).

Додатки мають бути оформлені як продовження курсової роботи й розташовані в порядку згадування в тексті посилань на них. Кожний додаток починають з нової сторінки. У правому верхньому кутку пишуть слово «Додаток» і його порядковий номер без значка №: «Додаток А», «Додаток Б» тощо. Нижче, посередині рядка, пишуть заголовок, який є обов'язковим елементом додатка. Позначають додатки послідовно великими літерами української абетки, **за винятком літер Г, Є, З, І, Ї, Й, О, Ч, Ь**. Якщо один додаток складається з кількох частин, то їх позначають номерами: Додаток А 1, Додаток А 2 тощо. Нумерація рисунків, таблиць тощо в ДОДАТКАХ є наскрізною

Якщо в роботі один додаток, його не нумерують.

Рисунки й таблиці, розташовані в додатку, нумерують арабськими цифрами у межах кожного додатку, наприклад: «Рис. д. 1.1» (перший рисунок першого додатка).

Технічне оформлення курсової роботи

Текст відредагованої курсової роботи слід писати акуратним, чітким почерком або надрукувати машинописним способом чи за допомогою комп'ютера на одній стороні стандартних аркушів білого паперу форматом А-4 (203 x 288 мм або 210 x 297 мм). Якщо роботу друкують за допомогою комп'ютера, використовують шрифт Times New Roman текстового редактора Word, розмір 14, з полуторним міжрядковим інтервалом. Сторінки рукопису мають бути пронумеровані. Першою є титульна сторінка, але на ній номер сторінки не ставиться. Нумерація починається з другої сторінки. Цифру, яка означає номер сторінки, ставлять у правому верхньому кутку сторінки без крапки.

Кожний розділ роботи починається з нової сторінки. Це також стосується вступу, висновків, списку літератури, додатків. На верхньому полі сторінки обов'язково вказується назва відповідної частини роботи (вступ, висновки тощо) або порядковий номер і назва розділу.

Робота повинна мати правильно оформлені заголовки і підзаголовки. Заголовки окремих структурних частин роботи, розділів і підрозділів розміщують на окремих рядках, залишаючи між заголовками і текстом або заголовком підрозділу три міжрядкових інтервали. Заголовки структурних частин роботи і розділів пишуть з абзацу великими буквами, а заголовки підрозділів - малими (крім першої великої букви), теж з абзацу. Крапка в кінці заголовка не ставиться. Переносити слова у заголовку, підкреслювати їх не можна.

Такі структурні частини курсової роботи, як зміст, вступ, висновки, список використаних джерел не мають порядкового номера, а розділи і підрозділи, як правило, нумерують арабськими цифрами. Крапка після номера розділу ставиться тільки в тому випадку, коли далі йде заголовок. Якщо заголовок розділу пишеться з нового рядка, крапку після номера розділу не ставлять.

Підрозділи нумерують арабськими цифрами в межах кожного розділу. І номер підрозділу складається з двох цифр: перша є номером розділу, до якого входить підрозділ, а друга - номером підрозділу. Цифри розділяють крапкою.

В кінці номера підрозділу також ставлять крапку, після якої в тому самому рядку друкують заголовок підрозділу.

Абзацний відступ у друкованому тексті дорівнює 125 мм.

Таблиці та ілюстрації розміщують на стандартних аркушах паперу або наклеюють на них. Підписи та роз'яснення розміщують поряд з ними, на цьому ж боці аркуша.

Після переписування або передрукування рукопису слід вчитати текст і виправити помилки - граматичні, орфографічні й пунктуаційні. Особливо ретельно необхідно вивірити фактичний матеріал, цитати, посилання, бібліографічні дані, слід також упевнитися в тому, що заголовки і підзаголовки у змісті подано в тій самій послідовності й тому словесному формулюванні, в якому вони наводяться в тексті роботи, і починаються на зазначених у змісті сторінках. Знайдені помилки акуратно виправляють. Допускається не більше двох виправлень на сторінці. Якщо їх більше, сторінку слід передрукувати.

Упевнившись, що переписаний або передрукований рукопис не має поміток, плям, а його сторінки розміщені у правильній послідовності, рукопис брошурують і подають для реєстрації на кафедру для перевірки науковим керівником.

ДОДАТОК А

Зразок титульного аркуша для спеціальності психологія

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИВАТНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«МЕДИКО – ПРИРОДНИЧИЙ УНІВЕРСИТЕТ»

Медичний факультет

Кафедра Психології

КУРСОВА РОБОТА

з дисципліни: Вікова анатомія, фізіологія та психологія

на тему:

Студента (ки) II курсу ПС – 21-21,
галузь знань: 05 «Соціальні та поведінкові
науки», спеціальність 053 «Психологія»
Абоїмової Ольги Михайлівни
Керівник: к. психол. н., доцент
ППБ

Національна шкала: _____

Кількість балів: _____

Оцінка: ECTS _____

Члени комісії: _____

Миколаїв 2019

З М І С Т

Вступ.....3

Розділ І.

 1.1.

 1.2.

 1.3.....

 1.4.

Розділ ІІ.

 2.1.

 2.2.

 2.3

Висновки.....

Список використаних джерел.....

Додатки

ДОДАТОК В

ВСТУП

Актуальність теми

В даний час існує такі основні напрями в дослідженні проблем Найбільш помітні розробки в цьому напрямі були зроблені в наукових працях ... (ППБ науковців) і інших вчених. Останні роки відмічені появою наукових досліджень іншого напрямку, що розглядають проблему позицій. Найбільш ґрунтовні роботи в цьому напрямі здійснені (ППБ науковців) та іншими.

Разом з тим, проблема ... залишається на сьогоднішній день однією з найактуальнішою. Підтвердженням цьому можуть служити

Об'єкт дослідження.... процес засвоєння учнями початкових класів матеріалу. діяльність сучасних громадських молодіжних організацій України.

Предметом дослідження виступають історичні джерела розвитку, філософсько-освітній аспект формування майбутніх фахівців засобами професійно-орієнтованих технологій, що застосовуються у роботі громадських молодіжних організацій професійного спрямування, змістово-процесуальна основа формування у молодших школярів умінь застосовувати знання в новій навчальній ситуації.

Метою дослідження є визначення особливостей, недоліків та перспектив її подальшого розвитку.

Для досягнення поставленої мети дослідження вирішувались такі завдання (визначаються в залежності від підпунктів змісту):

1. Дослідити
2. Здійснити загальну характеристику
3. Провести аналіз (порівняльно-констатуючий).
4. Визначити сучасні аспекти
5. Окреслити основні медичні (психологічні) засади
6. Охарактеризувати основні проблеми забезпечення

Методологічна основа дослідження проводилось із застосуванням таких методів пізнання як:

- *перераховані можливі методи дослідження :*

історико-правовий (у процесі ознайомлення з літературою та теоріями для виявлення основних етапів розвитку, *логіко-граматичний* (при тлумаченні певних положень та точок зору), *аналітичний* (зокрема, коли було необхідно обґрунтувати, довести, спростувати ті або інші теоретичні положення), *порівняльно-правовий* (у процесі розкриття окремих питань положення ... про загальний розвиток організму та розкриття окремих аспектів при порівнянні досвіду різних науковців в сфері, *статистичний* (досліджувалась динаміка кількості ефективності засобів,); *метод актуалізації* – для формування загальних положень і висновків здійсненого дослідження; *метод деконструкції* – для відбору теоретичного матеріалу стосовно проблеми,; *концептуальний аналіз* – для вивчення праць науковців та практиків в ракурсі концепції зменшення та подолання недоліків співпраці у сфері,; *проблемний аналіз* – для пошуку та аналізу невирішених питань у теорії і практиці співпраці у сфері,; *міжпредметний підхід* – для пошуку положень різних галузей науки для покращення

Теоретико-методологічну базу роботи складають:

Апробація результатів дослідження

Структура роботи обумовлена метою та предметом дослідження. Курсова робота складається із вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків.

У вступі обґрунтовується актуальність теми дослідження, визначається ступінь її наукової розробки, об'єкт і предмет дослідження, мета і завдання, методологічна основа дослідження, визначена нормативно-правова база дослідження.

У першому розділі «.....» досліджуєтьсята аналізуються

.....
У другому розділі проводиться дослідження, критичний аналіз, розробка...
«.....»:

У висновках викладено основні положення дослідження, а також сформульовано основні теоретичні та практичні результати, отримані автором в ході дослідження, висловлені пропозиції щодо вдосконалення основних напрямків

ДОДАТОК Д

ПВНЗ «МЕДИКО – ПРИРОДНИЧИЙ УНІВЕРСИТЕТ»

Медичний факультет

Кафедра психології

ПРОТОКОЛ
ЗАХИСТУ КУРСОВОЇ РОБОТИ

№ _____ від "____" _____ 20____ року

Навчальний рік: 20____-20____

Спеціальність: _____

Форма навчання: денна/заочна

СЛУХАЛИ: захист курсової роботи на тему _____Студента (ки) _____ групи _____
(П І Б)Науковий керівник _____
(П І Б)**ЗАПИТАННЯ:**

1. _____

2. _____

3. _____

ОЦІНКА _____**КОМІСІЯ:**

(підпис)

(ПІБ, наукова ступінь, вчене звання)

ДОДАТОК Д1

ПВНЗ «МЕДИКО – ПРИРОДНИЧИЙ УНІВЕРСИТЕТ»

Медичний факультет

Кафедра психології

Затверджено завідуючим
кафедри психології

**ЗАВДАННЯ
ДЛЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ**

з курсу _____
студентіві _____ курсу _____
групи _____

(прізвище, ім'я та по батькові)

ТЕМА _____

При виконанні роботи на тему повинні бути представлені:

I. Теоретична частина

II. Технологічна (практична) частина, додатки

III. Графік виконання курсової роботи

- 3. Вступ _____
- 4. Теоретична частина _____
- 5. Практична частина _____
- 6. Висновки _____
- 7. Додатки _____
- 8. Захист _____

Дата видачі завдання _____

Дата здачі на рецензію _____

Викладач-керівник курсової роботи _____

ППП вчений ступень, звання

_____ (підпис)

Дата

ДОДАТОК Д2

ЗАТВЕРДЖЕНО:

Керівник:

«__» _____ 201__ року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН ВИКОНАННЯ
КУРСОВОЇ РОБОТИ

ППб, студента (ки) __ курсу, _____ групи, денної (заочної) форми навчання

Тема роботи: _____

Мета роботи: _____

№ п/п	Етапи виконання	За планом	Фактично
1	Вибір теми		
2	Добір літератури		
3	Складання плану		
4	Розділ 1		
5	Розділ 2		
7	Вступ та висновки		
8	Оформлення курсової роботи		
9	Підготовка до захисту		
10	Подання на рецензування		

Студент(ка): _____

ППб

ДОДАТОК ДЗ

ВІДГУК НА КУРСОВУ РОБОТУ

ППб, студента (ки) __ курсу, _____ групи, денної (заочної) форми навчання

Тема роботи:

1. Постановка проблеми, актуальність теми, обґрунтування мети і завдання

2. Опрацювання літератури і джерел за темою _____

3. Структура роботи _____

4. Обґрунтованість, ступінь самостійності висновків (використання наукових методів, логіка доказів) _____

5. Отримані результати _____

6. Впровадження результатів _____

7. Виконання календарного плану, якість оформлення роботи _____

Додаткові зауваження (враження) _____

Загальна рейтингова оцінка _____

Науковий керівник _____

(підпис)

(ПБ, наукова ступінь, вчене звання.)

Дата

ДОДАТОК Д4

ПРИКЛАДИ ОФОРМЛЕННЯ БІБЛІОГРАФІЧНИХ ЗАПИСІВ

у позатекстовому списку бібліографічних посилань відповідно до вимог нового ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання»

Один чи більше авторів без редактора

Федорова Л.Д. З історії пам'яткоохоронної та музейної справи у Наддніпрянській Україні. 1870-ті – 1910-ті рр. Київ, 2013. 373 с.

Пичугина Т.С., Баранов П.Ю., Пичугин С.А. Модель возведення комплексу об'єктів (расчет ефективности капитальных вложений). Харків, 1985. 136 с.

Лусь В.І., Киркач Т.Є., Мандріченко О.Є., Радченко А.О. Практикум з нарисної геометрії: навч. посібник. Харків: ХНУМГ ім. О.М. Бекетова, 2014.

Zhovinsky E.Ya., Kryuchenko N.O., Paparyha P.S. Geochemistry of Environmental Objects of the Carpathian Biosphere Reserve. Kyiv, 2013. 100 p.

Один чи більше авторів із редактором

Воробей П.А. Кримінальна відповідальність за незаконну торговельну діяльність: монографія / за ред. В.К. Матвійчука. Київ: Укр. академія внутр. справ, 1996. 116 с.

Закон України «Про Національну поліцію»: наук.-практ. коментар / О.І. Безпалова, К.Ю. Мельник, О.О. Юхно та ін.; за заг. ред. В.В. Сокурєнка; передм. В.В. Сокурєнка. Харків, 2016. 408 с.

Без автора (збірники, матеріали конференцій, книги за редакцією, укладачі, упорядники)

Україна в цифрах. 2007: стат. зб. / Держ. комітет статистики України. Київ, 2008. С. 185 –191.

Софія Київська: Візантія. Русь. Україна. Вип. II. Київ, 2012. 464 с.

Правова основа діяльності органів державної влади: зб. нормат. актів / упоряд. П.М. Любченко. Харків: ФІНН, 2010. 303 с.

Експлуатація і технічне обслуговування газорозподільчих станцій магістральних газопроводів / заг. ред. А.А. Руднік. Київ, 2003. 370 с.

Electrodes of conductive metallic oxides / J.M. Honig et al. Amsterdam: Elsevier, 1980. 260 p.

Ресурсосбережение и энергоэффективность инженерной инфраструктуры урбанизированных территорий и промышленных предприятий: материалы II Международной научно-технической интернет конференции (2–27 февраля 2016 г., Харьков). Харьков, 2016. 150 с.

Багатотомне видання

Ушинський К.Д. Людина як предмет виховання. Спроба педагогічної антропології: вибрані твори. Київ: Рад. школа, 1983. Т. 1. 480 с.

Юридична енциклопедія: в 6 т. / за ред. Ю.С. Шемшученка. Київ: «Укр.енциклопедія» ім. М.П. Бажана, 1999. Т. 2. 784 с.

Франко І. Твори: у 50 т. Т. 45. Київ, 1986. 480 с.

Енциклопедія історії України: у 10 т. / ред. рада: В.М. Литвин (гол.) та ін.; Ін-т історії України НАН України. Київ: Наук. думка, 2005. Т. 9. С. 36–37.

Частина видання

Розділ книги

Наумов М.С. Напрями впливу інтелектуалізації економіки на розвиток ринкових відносин в Україні. *Трансформаційні процеси в суспільстві в умовах інформаційної економіки*: монографія / В.П. Решетило, М.С. Наумов, Ю.В.Федотова. Харків, 2014. С. 213–241.

Стаття в журналі, газеті

Яцків Я.С., Радченко А.І. Про ефективність видання наукових журналів в Україні. *Вісник НАН України*. 2012. № 6. С. 62–67.

Мозоль А.П. Злочинність мігрантів (кримінологічна характеристика). *Вісник Університету внутрішніх справ. Серія «Право»*. 1999. Вип. 7. Ч. 2. С. 112–119.

Аврамцев О. Хронограф: події в історії. *Слобідський край*. 2015. 27 січня. С.8.

Тези доповідей у матеріалах конференцій

Скальський В.Р. Становлення методу акустичної емісії в установах Західного наукового центру. *Теорія і практика раціонального проектування, виготовлення і експлуатації машинобудівельних конструкцій*: праці 2 міжнар.наук.-техн. конф. (Львів, 11–13 листопада 2010 р.). Львів, 2010. С. 9–10.

Борисова В.І. Зміст заповіту. *Проблеми цивільного права та процесу*: матеріали наук.-практ. конф., присвяч. пам'яті проф. О.А. Пушкіна (Харків, 27 травня 2016 р.). Харків: ХНУВС, 2016. С. 20–24.

Електронні ресурси

Наукові публікації і видавнича діяльність НАН України. Київ, 2007. URL: <http://www.nas.gov.ua/publications> (дата звернення: 19.03.2014).

Вільчик Т.Б. Відповідальність адвоката перед клієнтом: напрями гармонізації законодавства України до європейських стандартів. *Форум права*. 2016. № 1. С. 30–36. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/FP_index.htm_2016_1_7.pdf (дата звернення: 20.09.2016).

Харківський національний університет внутрішніх справ // Вікіпедія: вільна енциклопедія. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Харківський_національний_університет_внутрішніх_справ (дата звернення 15.09.2016).

Ахак N. Development of multi-agent system of neural network diagnostics and remote monitoring of patient. *Eastern-European Journal of Enterprise Technologies*. 2016. Vol. 4, № 9(82). P. 4–11. DOI: 10.15587/1729-4061.2016.75690.

Кожухівський А.Д. Імітаційне моделювання систем масового обслуговування [Електронний ресурс]: практикум / Черкас. держ. технол. ун-т. Електрон. текст, дані. Черкаси, 2009. 1 електрон. опт. диск (CD-R).

Дисертації та автореферати

(*може бути не вказане місце захисту та повна назва спеціальності*)
Черевко П.П. Створення юридичних осіб приватного права: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03. Київ, 2008. 225 с.

Савченко Л.А. Особисті права та обов'язки батьків і дітей за сімейним законодавством України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03. Київ,

1997. 27 с.

Дутко А.О. Юридичні конструкції та їх використання в законотворчій практиці України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.01 «Теорія та історія держави і права; історія політичних і правових учень»; Львівський держ. ун-т внутр. справ. Львів, 2010. 20 с.

Закони та інші нормативні документи

Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР/ Верховна Рада України. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.

Про Національну поліцію: Закон України від 2 липня 2015 р. № 580-VIII / Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19> (дата звернення: 26.08.2016).

Про Стратегію сталого розвитку «Україна – 2020»: Указ Президента України від 12 січня 2015 р. № 5/2015 / Президент України. *Офіційний вісник Президента України*. 2015. № 2. С. 14. Ст. 154.

Загальна декларація прав людини: прийнята і проголош. резолюцією 217 А (III) Генеральної Асамблеї ООН від 10 грудня 1948 р. // База даних «Законодавство України». URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015 (дата звернення: 26.08.2016).

Гражданский кодекс Республики Беларусь. Минск: Национальный центр правовой информации республики Беларусь, 1999. 442 с. Гражданский кодекс Российской Федерации от 30 ноября 1993 г. № 51-ФЗ. *Российская газета*. 1994. 8 декабря. № 238–239. Ст. 1551.

Архівні документи

Науковий архів Інституту історії України НАН України. Ф. 2. Оп. 3. Спр. 170. № 1. Арк. 5.

Приветственный адрес в честь 50-летия творческой и научно педагогической работы А.Н. Бекетова от ректора ХИИКСа. *Музейный комплекс Харьков. нац. ун-та гор. хоз-ва им. А.Н. Бекетова*. Осн. Ф. 125. Вх. инв. № 225.

Заява приват-доцента по кафедрі філософії Київського університету П. Светлова від 23.10.1919 про необхідність читання курсу гносеології. *Державний архів м. Києва*. Ф. 16. Оп. 469. Спр. 381. 13 арк.

Стандарти, патенти, препринти, каталоги

ДСТУ 8302:2015. Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання. Київ, 2016. 16 с. ГОСТР 517721-2001.

Аппаратура радиоэлектронная бытовая. Входные и выходные параметры и типы соединений. Технические требования. М., 2001. 27 с.

Люмінісцентний матеріал: пат. 25742 Україна: МПК6 C09K11/00, G 01T1/28, G 21H3/00. № 200701472; заявл. 12.02.07; опубл. 27.08.07, Бюл. № 13. 4 с.

Панасюк М.І., Скорбун А.Д., Сплошной Б.М. Про точність визначення активності твердих радіоактивних відходів гамма-методами. Чорнобиль: Ін-т пробл. безпеки АЕС НАН України, 2006. 7 с. (Препринт. НАН України, Ін-т пробл. безпеки АЕС; 06-1).

Національна академія наук України. Анотований каталог книжкових видань 2008 року. Київ: Академперіодика, 2009. 444 с.

ДОДАТОК Д5

Обсяг курсової роботи

Група спеціальностей	Кількість сторінок тексту формату А4
	бакалавр
1. Гуманітарні	30-35
2. Кількість джерел (не менше)	25
3. Висновки (% від загального обсягу)	10 %
4. Вступ (не менше)	3

Складові вступу випускної кваліфікаційної роботи.

Структура вступу	
	бакалавр
Актуальність теми	+
Мета і завдання дослідження	+
Об'єкт дослідження	+
Предмет дослідження	+
Методи дослідження	+
Структура	+

ДОДАТОК Д6

**ПРИКЛАД ОФОРМЛЕННЯ ПЕРЕЛІКУ УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ
(ПОЗНАЧЕНЬ АБО СИМВОЛІВ) ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ
(наводиться за необхідності)**

ЕРФ – епідермальний фактор росту;

ПКС – протеїнкаіаза С;

ПОЛ – перекисне окиснення ліпідів;

ТПК – тирозинова протеїнкаіаза;

ТПФ – тирозинова протеїнфосфатаза;

GPCRs – G protein–coupled receptors (рецептори, асоційовані з G-білком)